

PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN MYÖNTÄMISESTÄ

Kullanhuuhdentalupahakemus

Hakija: Jari Jokela

Vireilletulopvm: 19.8.2015

Etuoikeuspvm: 19.8.2015

Täydennyspvm: 11.1.2016, 19.8.2016

Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuuhdonta valtion omistamalla alueella.
Kaivoslain (621/2011) 4 luvun 22 §:n mukaan kullanhuuhdontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää kaivoslain (621/2011) nojalla Jari Jokelalle kullanhuuhdentaluvan lupatunnuksella HL2012:0002. Tällä luvalla jatketaan samalla lupatunnuksella olleen kullanhuuhdentaluvan voimassaoloa.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa (621/2011) säädetyt edellytykset täyttyvät eikä kaivosviranomaisen selvityksen (liite 3) perusteella luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Kaivoslaki (621/2011) 45 § ja 50 §.

Kullanhuuhdentaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhtonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Kullanhuuhdonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 4,9 ha

Alueen nimi: Hengetön IV

Sijainti: Inari, Harrijoki, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa, metsätalousalue.
Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tämän päätöksen liitetystä kartasta (liite 2).

Päätöksen täytäntöönpano

Kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Jos kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet edellyttävät muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on

lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Alueella voidaan aloittaa muutoksenhausta huolimatta samalla lupatunnuksella (HL2012:0002) 29.6.2012 annetun lupapäätöksen mukainen toiminta (lapiokaivu ja imuroimalla suoritettava koneellinen kullanhuuhdonta) tämän lupapäätöksen ehtoja noudattaen. Imuroimalla suoritettavan koneellisen kullanhuuhtonon saa kuitenkin aloittaa vasta, kun toimintaan tarvittava ympäristönsuojelu- ja vesilain mukainen lupapäätös on lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta. Muutoksenhakutuomioistuin voi valituksesta kumota täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta annetun määräyksen.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 169 §

Kyseisellä hakemuksella on haettu lupaa jatkaa kullanhuuhdontatoimintaa alueella. Luvan saajalla on ollut hakemushetkellä oikeus harjoittaa hakemuksen kohteena olevalla alueella edellä kuvatun mukaista toimintaa. Luvan saaja on hakenut toiminnan muuttamista lupakäsittelyn yhteydessä kaivinkoneella tapahtuvaksi koneelliseksi kullanhuuhdonnaksi (toiminta kuvattu tarkemmin lupamääräyksessä *Menetelmät*) sekä lupaa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta. Toiminnan jatkaminen edellä kuvatusti aiemman luvan laajuisena tämän luvan lupaehtojen mukaisesti ei aiheuta alueella sellaisia muutoksia, että se tekisi mahdollisen muutoksenhaun tarpeettomaksi. Kaivinkoneella tapahtuvaan koneellisen kullankaivun harjoittamiseen täytäntöönpanoa muutoksenhausta huolimatta ei tässä tapauksessa myönnetä, koska alueella ei ole aiemmin harjoitettu vastaavan laajuista toimintaa.

Lupamääräykset

Päätöksen voimassaolo:

Kullanhuuhdontalupa on voimassa kymmenen (10) vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 65 §.

Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika luvan voimassaolon jatkamiselle, koska kullanhuuhtonon ei katsota aiheuttavan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaista vahinkoja tai haittaa, että luvan voimassaoloaika olisi lyhennettävä.

Menetelmät:

Tämä lupa oikeuttaa koneellisen kullanhuuhtonon suorittamiseen lupa-alueella. Vuotuinen kaivumäärä on enintään 15 000m³.

Perustelut: Lupahakemuksen mukaisesti.

Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito

Kullanhuuhdonta on rajoitettava välttämättömiin toimenpiteisiin. Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötärpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiirille. Kullanhuuhdontaluvan haltijan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 24 §.

Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on estettävä porojen joutuminen jyrkkäreunaisiin kaivukuoppiin tai luiskattava kaivannot siten, ettei niistä aiheudu vaaraa alueella liikkuville poroille tai porotalouden harjoittajille. Lupa-alueelle ei saa virittää puiden väliin naruja tai muuta vastaavaa, joka voi aiheuttaa vaaratilanteita alueella mahdollisesti liikkuville. Alueelta poistuttaessa kaivumontut on luiskattava sellaiseen kuntoon, että ne eivät aiheuta haittaa poronhoidolle. Lisäksi myös kullanhuuhdonnan tarvikkeet on varastoitava alueelle keskitetysti siten, että niistä ei aiheudu haittaa. Toiminta on järjestettävä siten, että sillä ei ole vaikutusta alueen välittömässä läheisyydessä olevaan paliskuntien väliseen raja-aitaan. Vuosittaista kullanhuuhdontalupaan liittyvää toimintaa ei saa aloittaa ennen kesäkuun 6. päivää.

Perustelut: Alue kuuluu Ivalon paliskunnan alueeseen. Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä vähennetään kullanhuuhdonnasta poronhoidolle aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella. Myös tämän luvan muissa lupamääräyksissä kielletään olennaisen haitan aiheuttaminen muille elinkeinoille sekä määrätään aiheutuneiden vahinkojen ja haittojen korvaamisesta. Alueella tai sen läheisyydessä ei selvitysten (liite 3.) perusteella ole erityisiä porotalouden rakenteita. Paliskunnan antaman lausunnon perusteella alue kuuluu paliskunnan tärkeälle vasonta-alueelle. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen julkaiseman tutkimusraportin 205 mukaan porojen päävasonta (yli 90% vassoista syntynyt) on alueella ohi keskimääräisesti kesäkuun alkuun mennessä (Norberg, H & Nieminen, M. 2000. Poron vasonta ja vasakuolleisuus Hammastunturin ja Muddusjärven paliskunnissa sekä Paliskuntain yhdistyksen Kaamasen koetarhalla. RKTl <http://www.rktl.fi/www/uploads/pdf/raportti205.pdf>). Määräyksellä, jolla toiminta kielletään ennen kesäkuun kuudetta päivää, varmistetaan, ettei olennaista haittaa aiheudu vasomisen ollessa käynnissä.

Saamelais- ja koltta-asioihin liittyvät määräykset

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on huolehdittava, ettei toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Mikäli olennaista haittaa aiheutuu, toiminta on keskeytettävä ja aiheutunut haitta korjattava välittömästi.

Perustelut: Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Annetuissa lausunnoissa esiin tulleet saamelaiselinkeinojen harjoittamiseen ja saamelaiskulttuurin ylläpitämiseen liittyvät yksilöidyt asiat on otettu huomioon tämän luvan lupamääräyksissä.

Kullanhuuhdonta koskeva selvitysvelvollisuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijan tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsitellyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kultanhuuhdonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsitellyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät
- 4) kultanhuuhdonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kultanhuuhdonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 9 §.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 25 §. Kullanhuuhtoja on velvollinen huolehtimaan maa- ja kivennaisjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Vakuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on asetettava yhteensä 6500 euron suuruinen pankkitalletusvakuus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamista varten. Täytäntöönpanomääräyksellä toimittaessa aiemmassa lupakäsittelyssä määrättyä ja luvan saajan jo asettamaa vakuutta voidaan pitää riittävänä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 10 luku 107 §.

Vakuus määräytyy kaivumenetelmän ja alueen ominaisuuksien perusteella, Alueella harjoitetaan koneellista kaivua, vuotuisen kaivumäärän ollessa enintään 15 000m³ vuodessa ja alue sijaitsee tieverkon välittömässä läheisyydessä.

Tässä lupapäätöksessä on rajoitettu kaivumenetelmiä täytäntöönpanomääräyksen nojalla toimittaessa.

Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;
- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 27 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 7 §.

Jälkitoimenpiteet

Kun kullanhuuhdontalupa on rauennut tai peruutettu, on kullanhuuhdontaluvan haltijan saatettava kullanhuuhdonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 29 §.

Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta. Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi tai kaivosviranomaisen on antanut määräyksen päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 102 §

Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 103 §.

Luvan muuttaminen

Mikäli kullanhuuhdonta koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, on luvanhaltijan haettava kullanhuuhdontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 69 §.

Luvan jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa, tulee hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. Hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset alueella harjoitetun toiminnasta ja siitä, että alueella on edelleen edellytyksiä löytää kultaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 66 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 27 §.

Rakentaminen

Lupa-alueelle voidaan sijoittaa ympärivuotisesti enintään neljä merikonttia sekä pohjapinta-alaltaan enintään 10 m² umpinainen huoltorakennelma, johon voidaan liittää avokatos. Luvan saajien on selvitettävä rakennelmille mahdollisesti muussa lainsäädännössä vaadittujen lupien tarve ja tarvittaessa haettava ne.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 26 §. Lupahakemuksen mukaisesti. Kun huomioidaan alueella hakijan toimesta aiemmin harjoitettu toiminta, sekä suunniteltu toiminnan laajentaminen, rakennelmia voidaan pitää kaivoslain tarkoittamina välttämättöminä rakennelminä.

Maastoliikenne

Kullanhuudonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan maanomistajalta.

Perustelut: Maastoliikennelaki (1710/1995) 2 luku 4§

Lupahakemuksen käsittely

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Inarin kunnan ilmoitustauluilla. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 19.2.2016. Lisäksi hakemus on kuulutettu uudestaan hakijan tekemän muutoksen vuoksi (voimassaoloaika) 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Inarin kunnan ilmoitustauluilla. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 9.3.2017.

Lausuntopyyntö ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyyntö ja saatu lausunnot seuraavasti:

1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Ivalon paliskunnalle 19.2.2016

Ivalon paliskunta ei ole antanut lausuntoaan hakemuksesta

2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 19.2.2016

Metsähallituksen lausunto 17.2.2016

Tukes pyytää Metsähallitukselta lausuntoa kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Metsähallitukselta lausuntoa kultanhuudontaluvan HL2012:0002 jatkoaikahakemuksesta koskien koneellista kultanhuudontaa.

Tukes pyytää lausuntopyyntössään kaivoslain 38 §:n nojalla myös Metsähallituksen perusteltua näkemystä alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksesta saamelaiden oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, huomioiden alueen läheisyydessä olevat muut vastaavat luvat ja muut maankäyttömuodot.

Metsähallitus on antanut kultanhuudontaluvan aikaisemman haltijan kultanhuudonta- ja ympäristölupahakemukseen liittyen lausuntoja aikaisemmin.

Hakijalla on voimassa oleva ympäristölupa (Nro 27/08/1, Dnro PSY-2008-Y-24) koskien kultanhuudonta-alueella suoritettavaa joenpohjan imuruoppausta Harrijoessa. Ko. ympäristölupa on voimassa 31.12.2016 saakka. Voimassa oleva lupa ei ole jatkoaikahakemuksen mukaisen koneellisen kultanhuudonnan kannalta riittävä. Hakijalla on vireillä ympäristönsuojelulain ja vesilain mukainen lupahakemus (Dnro PSAVI/7664/2015) koskien kultanhuudonnan jatkoaikahakemuksessa esitetyn mukaista toimintaa. Kultanhuudonnan jatkoaikaluovassa haetaan 15 000 m³ vuodessa käsiteltävää maa-

ainesmäärää ja ympäristölupahakemuksessa hakemusta on täydennetty 1.10.2015 alkuperäisestä 15 000 m³/v 30 000 m³/v. Metsähallituksen tiedossa ei ole, onko hakija muuttanut määrää kullanhuuhdonnan jatkoaikahakemusta ympäristö- ja vesilain mukaisen ympäristölupahakemuksen mukaiseksi.

Kullanhuuhdonta-alue sijaitsee Metsähallituksen hallinnoimalla metsätalousalueella ja on metsätaloustoimien piirissä kivennäismaiden osalta. Hakemusalueen pinta-ala on noin 5 ha. Alue on Pohjois-Lapin maakuntakaava-alueella sekä Ivalon alueen osayleiskaavassa ja merkitty metsätalous- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi (M-1). Kaavat eivät rajoita haetun kaltaista toimintaa.

Alue sijaitsee poronhoitolain tarkoittamalla (848/1990) erityisellä poronhoitoalueella Ivalon paliskunnassa ja saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella.

Metsähallituksella ei ole tällä hetkellä tiedossa ko. alueen lähistöllä nykyistä maankäyttöä muuttavia suunnitelmia. Hakemusalueen läheisyydessä on matkailun yritystoimintaa (Kutturan Kulta-Kahvila) Metsähallitukselta vuokratulla liiketoiminta-alueella. Erityistä virkistyskäyttöä ei ole läheisyydessä. Vakinaista asutusta ei ole kohteen läheisyydessä.

Alueella on harjoitettu metsätaloustoimintaa pitkään. Nykyisellään kullanhuuhdonta-alueen metsämaat ovat nuorta ja keski-ikäistä pelkääntä mentyä kasvavaa kuivan ja kuivahkon kankaan harvahkoa kasvatusmetsää (noin 3,8 ha). Metsätaloustoimien ulkopuoliset maat ovat kitumaan ohutturpeista ojanvarsirämettä puustona pienikokoista sekapuustoa (noin 1,2 ha). Alue on luontaisesti uudistuvaa. Lähiajan harvennushakkuusuunnitelmia hakemusalueelle on alueen itälaitaan.

Kullanhuuhdonta-alueilla luvanhaltija on velvollinen korvaamaan Metsähallitukselle aiheuttamansa puusto- yms. vauriot. Polttopuiden ottoon saa maksullisen luvan. Kullanhuuhdontaan tarvittavan maastoliikenneluvan saa tarvittaessa Metsähallitukselta. Huuhdonta-alueen ulkopuolelle sijoittuvaan majoittumiseen tulee hakea lupa Metsähallitukselta.

Hakija mainitsee hakemuksessaan, että metsäautoteillä liikennöinti on vapaata. Tiestön käyttöä koskee laki yksityisistä teistä (15.6.1962/358) ja tiestön käytöstä päättää tienpitäjä. Ko. tapauksessa tienpitäjä on Metsähallitus tien kulkiessa kokonaan Metsähallituksen hallinnassa olevalla valtionmaalla. Kullanhuuhdontalupa ei anna suoraan oikeutta tiestön käyttöön. Metsähallitus ei yleensä rajoita teilläään kevyttä liikennettä, mutta raskaisiin kuljetuksiin olisi oltava Metsähallituksen lupa. Alueella oleva Metsähallituksen metsäautotiestö on heikkokuntoista. Metsähallitus ei vastaa tiestön huonosta kunnosta ihmisille ja kalustolle mahdollisesti aiheutuneista vahingoista. Koneelliseen

kullanhuuhdontaan liittyviä raskaita kuljetuksia ei saa suorittaa tiestövuorioiden mahdollisuuden ollessa olemassa kelirikkoaikoina. Raskaiden kuljetusten ja muun liikennöinnin mahdollisesti aiheuttamat vauriot tiestölle tulee aiheuttajan korvata.

Tällä hetkellä Metsähallituksella ei ole tiedossa, että hakemusalueella olisi uhanalaisten kasvien ja eläinten esiintymiä, petolintujen pesintää tai tunnettuja kulttuuriperintökohteita (Tuomo Ollila 27.1.2016 ja Saara Tynys 1.2.2016). Alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole kartoitettu muinaismuistolain (17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäänös, on työ muinaisjäänöksen kohdalta heti keskeytettävä ja ilmoitettava kohde Museovirastolle tarpeellisia toimenpiteitä varten. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Myös muut alueella mahdollisesti olevat kulttuuriperintökohteet, kuten vanhat kullankaivun historiaan liittyvät jäännökset, tulee ottaa huomioon maankäytössä. (Siiri Tolonen 1.2.2016). Metsähallitus toteaa, ettei ko. kohteita ole Metsähallituksen tiedossa hankkeen alueella ja eikä tee maastokartoituksia ko. hankeen johdosta. Metsähallitus ei sitoudu lausunnossaan vastuuseen alueen mahdollisista kartoittamattomista kohteista. Luonnonsuojelu- ja vesilain viranomaisvalvonnasta alueella vastaa Lapin ELY-keskus. Tarkemmat tiedot mainituista alueen vesiluontotyypeistä, suojelualueista, rauhoitetuista ja suojelluista kohteista ja arviosta antaa Lapin ELY-keskus.

Kalaston osalta Metsähallitus muistuttaa, että kullanhuuhdonta on huomattava vesistöihin suoraan vaikuttava maankäyttömuoto Sotajoen valuma-alueella. Esimerkiksi Lapin Kullankaivajien liiton yhteistarkkailussa (2014) vuosien 2009 ja 2010 heinäkuun vesinäytteiden kiintoainepitoisuus Sotajoen näytteenottopisteessä S11 (Pahaojan kämpän silta, kuvastaa Sotajoen alueen aktiivisimman kullanhuuhdonta-alueen kokonaiskuormaa) oli 41 mg/l, mikä on selvästi korkeampi kuin EU:n kalavesidirektiivin mukainen lohikaloille turvallinen kiintoainepitoisuuden taso (alle 25 mg/l). Ylä-Lapin vesistöjen luontainen, tulva-aikojen ulkopuolinen, kiintoainepitoisuus, johon paikallinen kalasto on sopeutunut, on yleensä alle 5 mg/l.

Ivalojoessa tiedetään olevan ainakin 12 erilaistunutta taimenkantaa, joista yksi on Sotajoen kanta. Sotajoki sivuhaaroineen on merkittävä Ivalojoen alkuperäisen vaeltavan taimenen lisääntymis- ja poikastuotantoalue. Kullankaivusta johtuvat, ajoittaisestikin korkeat kiintoainepitoisuudet muodostavat uhan näille taimenkannoille. Korkeasta kiintoainepitoisuudesta on haittaa myös muulle alueen kalastolle.

Harrijoki on ainoa Sotajoen sivujoista, jonka varrella ei toistaiseksi ole merkittävää koneellista kullankaivua. Tästä syystä Metsähallitus ei ole myynyt virkistyskalastuslupia Harrijokeen, vaan joki on pyritty säilyttämään alkuperäisen kalaston suoja-alueena (Inarin kunnassa

vakituisesti asuvilla on tosin kalastuslain mukainen oikeus kalastaa joessa, mutta paikallisten kalastus on ollut vähäistä). Tästä syystä Harrijokea on pidettävä kalastollisesti erityisen arvokkaana vesistönosana Sotajoen valuma-alueella ja vesistöön vaikuttavan toiminnan haittoja on pyrittävä ehkäisemään mahdollisimman tehokkaasti.

Kaivutoiminta tulee järjestää siten, ettei alapuoliseen vesistöön pääse kalastolle haitallisessa määrin liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita. Maa-aineksien pääsy alapuoliseen vesistöön voidaan estää riittävällä veden kierrätyksellä ja saostusaltailla. Lupaehdoissa on huomioitava myös kevättulvien ja rankkasateiden jälkeisten tulvahuippujen aiheuttama kiertovesi- ja ylivuotovesialtaiden täyttymisen estäminen. Ympäristön tilan muuttumiseen vaikuttavat myös ravinteet. Lupaehdoissa tulee huomioida ravinteiden talteenotto (Pekka Keränen 16.2.2016).

Suunnitellun toiminnan suuren volyymin vuoksi hakijan esittämä tapa eristää kaivualue Harrijoesta 1-3 m korkuisella ja 2-3 m levyisellä patovalilla ei takaa riittävää turvaa tulvatilanteita varten. Vallin korkeuden tulee olla vähintään 5 m ja leveyden sellainen, ettei valli pääse murtumaan. Lisäksi vallia ei saa rakentaa jokiuoman päälle tai siten, että vallin rakentamiseksi joen uomaa muokataan. Metsähallitus edellyttää, että Harrijoen ja kaivetun alueen välisen täysin koskemattoman suoja-alueen (ns. rantavyöhyke) leveys on vähintään viisi metriä. Metsähallituksen näkemyksen mukaan riittävän suojavyöhykkeen jättäminen puron rantaviivan ja konekaivun väliin estää myös kevättulvien ja rankkasateiden aiheuttaman käsitellyn maa-aineksen huuhtoutumisen suoraan Harrijokeen.

Luvan hakija hakee ympäristö- ja vesilain mukaisessa ympäristölupahakemuksessaan lupaa 80 m³ maamassan imuruoppaukseen Harrijoen pohjasta.

Lupaa imuruoppaukseen ei tulisi myöntää. Joen pohjan imuruoppaus tuhoaa kutusoraikkaa ja pienpoikasten muuta elinympäristöä. Ruoppauksesta aiheutuva veden samentuminen saattaa ajankohdasta riippuen haitata vaeltavan taimenen nousua Harrijokeen. Alkuperäinen uoma jäisi näin toimien koskemattomaksi.

Kullanhuuhdonta-alue sijaitsee välittömästi ns. Sotajoen metsäautotien välittömässä läheisyydessä ja Harrijoen sillan yläpuolella. Harrijoen ylitys on toteutettu korkealla moreenipengerryksellä ja Metsähallitus edellyttää, että tiealueen ja sillan väliin jätetään 20 metrin käsittelemätön vyöhyke mitattuna tiealueen reunasta, jotta pengerrys ei sorru. Ko. alueelta ei saa poistaa puustoa. Paliskuntien esteita sijaitsee metsäautotien laidassa ja suojakaista jättää aidan laidan koskemattomaksi. Kohteelle mahdollisesti myönnettävä uusi ympäristölupa ottanee huomioon maanomistajan tarpeet. Noudatettaessa ko. luvan ehtoja Metsähallitus katsoo toimien olevan kannaltaan riittäviä, koska kullanhuuhdonnan ympäristöluvuissa on yleensä huomioitu maanomistajan tarpeet hyvin.

Ympäristölupamenettelyyn hakemuksen kohteena olevasta alueesta on annettu maanomistajan lausunto 17.2.2016.

Toiminnan vesistö- ja kalastovaikutusten seuranta on välttämätöntä. Luvan saajan on myös liityttävä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymään ja valvomaan Ivalojoen vesistöalueen koneellisen kullankaivun yhteistarkkailuohjelmaan tai muutoin järjestettävä veden laadun seuranta omalla kustannuksellaan.

Koska toiminnan ohjeistus ja määrä on riippuvainen mahdollisesti myönnettävästä ympäristöluvasta, niin Metsähallitus esittää, että toiminta voidaan aloittaa vasta, kun vireillä olevan ympäristöluvan päätös on tullut lainvoimaiseksi. Kyse on huomattavasti suuremmasta toiminnasta kuin aikaisemmin ko. huuhdontalupa-alueella.

Hallituksen esityksessä kaivoslaista todetaan, että arvioinnissa olisi lähinnä tarpeen kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin.

Porotalouden rakenteita on lupahakemuksen kohteena olevalla alueella. Metsähallitus arvioi kultuaan paliskuntaa, ettei porotalouden rakenteille kyseessä olevassa tapauksessa aiheudu merkittävää haittaa, koska kyseessä oleva Hammastunturin ja Ivalon paliskuntien välinen esteita sijaitsee hakemusalueen etelärajassa tiealueen reunassa. Kaivu ei saa ulottua 20 m lähemmäksi ko. aitaa (puh.kesk. Ivalon plk. Ari Kustula /Remes 12.2.2016). Hakija on velvollinen huomioimaan ja tarvittaessa sopimaan paliskuntien kanssa porotalouden rakenteiden ja toimien huomioimisen.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 4.2.2015 (taltionumero 275, Saamelaiskäräjien valitus ympäristölupa-asiassa, joka koski koneellista kullankaivua) todetaan seuraavasti: "Nyt puheena olevassa asiassa on kysymys pienessä mittakaavassa tapahtuvasta kullankaivusta alueella, jota käytetään tähän tarkoitukseen vain osa vuotta ja silloinkin tiukkojen lupamääräysten puitteissa. Sanotulla toiminnalla ei aiheuteta haittaa saamelaiskulttuurille ja vaikutukset saamelaisten perinteiselle elinkeinolle, kuten poronhoidolle, kalastukselle, metsästykselle tai ympäröivälle luonnolle jäävät hyvin paikallisiksi". KHO:n päätöksen kohteena oleva kullanhuuhdontalupahakemus on HL2012:0057, Midas 2 ja pinta-alaltaan 3,4 ha.

Viitaten edellä mainittuun korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen sekä po. kullanhuuhdontahakemusalueen vähäiseen pinta-alaan ja ympäröivän alueen muuhun maankäyttöön Metsähallitus arvioi, ettei toiminnasta aiheudu haittaa yksittäisenä kohteena saamelaiskulttuurin harjoittamiselle. Puheena olevan luvan ja ympärillä olevien muiden kullanhuuhdontalupien yhteisvaikutuksella voi olla paikallisesti jonkin verran haittaa porotaloudelle.

3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Inarin kunnalle 19.1.2016

Inarin kunta ei ole antanut lausuntoaan hakemuksesta.

4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 19.1.2016

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 29.1.2016

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011) 37§:n nojalla Lapin ELY-keskuksen lausuntoa Jari Jokelan kullanhuuhtontalupahakemuksista. Valtaus sijaitsee Inarin kunnassa Sotajokeen laskevan Harrijoen varrella. Hakijalla on samaan aikaan vireillä koneellisen kullankaivun ympäristölupahakemus. Valtauksella on aiemminkin harjoitettu koneellista kullanhuuhtontaa imuroimalla joen pohjaa.

Lapin ELY-keskuksen tiedossa ei ole mitään luonnonsuojelullisia tai ympäristönsuojelullisia seikoja, jotka estäisivät kullanhuuhtontaluvan myöntämisen hakemuksen mukaisesti.

5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 19.1.2016

Saamelaiskäräjien lausunto 19.2.2016

Tukes on pyytänyt Saamelaiskäräjiä selvittämään otsikon hakemuksen mukaisesta toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan, harkitsemaan mahdollisten haittojen vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä ottamaan kantaa Saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n säädettyjen neuvottelujen tarpeellisuuteen. Hakemuksessa tarkoitettu alue sijaitsee Ivalon paliskunnan alueella. Hakijan tarkoituksena on harjoittaa koneellista kullanhuuhtontaa.

Korkein hallinto-oikeus (KHO) on vuosikirjapäätöksessään KHO:2014: 111 (Dnro 237 1/1/13 ja 2466/1/13, annettu 25.6.2014) linjannut, että kaivoslain 38 §:n 1 momentissa tarkoitettujen, saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana koskevien vaikutusten selvittäminen on Tukesin, ei Saamelaiskäräjien vastuulla.

Saamelaiskäräjät toteaa, että sillä ei ole edellytyksiä antaa pyydettyä selvitystä, koska Saamelaiskäräjille ei ole selvityksen antamista varten toimitettu kaikilta osin selkeää ja kattavaa aineistoa saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana mahdollisesti häiritsevästä alueiden käyttömuodoista hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä. Saamelaiskäräjillä ei ole siten käytettävissään kaikilta osin riittäviä selvityksiä lausunnon antamiseksi.

Tukes ei ole kyseistä kullanhuuhtontalupahakemusta koskevassa lausuntopyynnössään arvioinut luvan mukaisen toiminnan vaikutuksia saamelaiskulttuuriin riittävässä laajuudessa ja riittävän yksilöidysti. Tukes on ilmoittanut selvityspyyntönsä liitteessä kullanhuuhtontaan

oikeuttavien lupien ja hakemusten määrän sekä luetellut muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot (varsin suppeasti ja yleisluonteisesti) hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä, mutta ei ole arvioinut näiden yhteisvaikutusta saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin. Tukes ei ole myöskään tarkastellut edellä kuvattuja toimintoja ja niiden vaikutuksia saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin koko paliskunnan laajuudessa.

Arvioinnissaan Tukes on pidättäytynyt tarkastelemaan kullanhuuhdontaan oikeuttavien lupien ja hakemusten määrän sekä luetellut muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot vain hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen välittömässä läheisyydessä (2 km). Saamelainen poronhoito perustuu laidunkiertoon ja porojen vapaaseen laiduntamiseen. Tämän vuoksi tarkastelu tulisi ulottaa paljon laajemmalle alueelle, sillä yksittäiset toiminnot ja häiriötekijät vaikuttavat paliskunnan koko laidunkiertojärjestelmään. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon ainakin kaikkien näiden toimintojen vaikutukset porojen kulku- ja kuljetusreitteihin sekä vaikutukset mm. porojen laidunnusrauhaan. Edelleen tässä arvioinnissa tulisi selvittää alueen mahdolliset erityiset merkitykset Ivalon paliskunnan poronhoidolle. Tukes ei myöskään ole toimittanut Saamelaiskäräjille Ivalon paliskunnan lausuntoa hakemuksesta.

Hakemusalueen lähiseudun kullanhuuhdonnan ja alueiden muiden käyttömuotojen vesistövaikutukset tulisi myös arvioida ensinnäkin Harrijoen ja Sotajoen vesistöalueen osalta ja toisekseen koko Ivalojoen vesistöalueen osalta, sillä vesistövaikutukset voivat virtaavissa vesissä ulottua hyvin laajalle alueelle. Tukes ei myöskään ole toimittanut Saamelaiskäräjille vesialueen omistajan ja kalatalousviranomaisen (Lapin ELY-keskus) ja Inarin kalastusalueen lausuntoa hakemuksesta.

Korkein hallinto-oikeus on linjannut edellä mainitussa vuosikirjaratkaisussaan, että “[k]aivoslain 38§:n 1 momentissa mainitut tahot, kuten Saamelaiskäräjät, eivät voi estää lupa-asian ratkaisemista jäämällä passiivisiksi. Säännöksessä mainittujen tahojen jäädessä passiivisiksi selvitysvastuu jää Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on joka tapauksessa selvitettävä kaivoslain 38 §:n 1 momentissa tarkoitettut vaikutukset saamelaisten oikeuksiin alkuperäiskansana riippumatta siitä, onko Saamelaiskäräjät osallistunut yhteistyömenettelyyn.” (KHO:2014: 111:29.)

Tukesin Saamelaiskäräjille toimittama lausuntopyyntö ei vastaa Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan KHO:n vuosikirjapäätöksen linjausta. Lausuntopyyntö on pääosin samanlainen asiasisällöltään ja sanamuodoltaan kuin Tukesin ennen vuosikirjapäätöstä toimittamat lausuntopyynnöt. Tukesin tulkinta kaivoslain toimeenpanosta saamelaisten kotiseutualueen lupaharkinnassa ei Saamelaiskäräjien mielestä vastaa KHO:n asettamaa linjausta. Myös Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on päätöksessään koskien kaivoslain

(621/2011) mukaista kullanhuuhdontalupaa (annettu 22.5.2015, päätösnumero 15/0184/1) todennut seuraavaa:

“Asiassa on riidatonta, että saamelaiskäräjillä ei ole ollut käytettävissään kaivoslain 34 §:n 2 momentin 2 ja 6 kohdassa tarkoitettua riittävää aineistoa kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvien vaikutusten arvioimiseksi kaivoslain 38 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Viimeksi mainittuun lainkohtaan perustuvan selvitysvelvollisuutensa nojalla Tukesin olisi ennen ratkaisun tekemistä tullut varmistaa, että mainitussa pykälässä tarkoitettut vaikutukset on asianmukaisella tavalla selvitetty ja arvioitu. Tähän nähden hallinto-oikeus kumoo valituksenalaisen päätöksen ja palauttaa asian Tukesille uudelleen käsiteltäväksi. Tukesin on luparatkaisunsa perusteluissa hallintolain 44 ja 45 §:ien säännökset huomioon ottaen tuotava esille kaivoslain 38 §:n 1 momentissa tarkoitettun selvityksen merkitys lain 50 §:ssä tarkoitettun lupaharkinnan kannalta.”

Tukesin tulee selvittää kaivoslain 38 §:n mukaisesti kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vasta kyseisen selvityksen laatimisen jälkeen tulee Tukesin pyytää Saamelaiskäräjiltä, ja koltta-alueella lisäksi Kolttien kyläkokoukselta, kaivoslain mukainen lausunto sekä järjestää tarvittavat neuvottelut. Kyseinen selvitys tulee saattaa Saamelaiskäräjien ja Kolttien kyläkokouksen tietoon lausuntopyynnön yhteydessä. Selvityksen yhteydessä tulee toimittaa myös viranomaisten ja paliskuntien lausunnot Saamelaiskäräjien ja Kolttien kyläkokouksen tietoon.

Saamelaiskäräjät on toistuvasti esittänyt, että Tukes laatisi yhteistyössä Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen, ao. viranomaisten ja saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien kanssa menettelyohjesäännöt, joissa sovitaan kaivoslain 38 §:n edellyttämistä menettelytavoista, yhteistyöstä ja vaikutusten arviointien tekemisestä saamelaisten kotiseutualueelle kohdistuvien hakemusten osalta. Vaikka Tukes ei ole ottanut Saamelaiskäräjien esitystä asianmukaisesti huomioon kaivoslain saamelaisia koskevien velvoitteiden toteutumisen edistämiseksi saamelaisten kotiseutualueen lupaharkinnassa, on Saamelaiskäräjät nykyisen tilanteen ratkaisemiseksi aloittanut asiaa koskevat neuvottelut Kolttien kyläkokouksen ja saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien kanssa. Nykyinen tilanne, jossa Tukes myöntää lähes poikkeuksetta kaivoslain mukaiset kullanhuuhdontaluvat ilman, että se olisi arvioinut lain edellyttämällä tavalla luvanmukaisen toiminnan vaikutukset saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin, on kestävä ja vaarantaa saamelaisen kulttuurin jatkuvuuden.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan on selvää, että uusia selvitys- ja lausuntopyyntöjä ei tule lähettää eikä lupapäätöksiä tehdä saamelaisten kotiseutualueen osalta ennen kuin yhteisistä menettelytavoista saamelaisten kotiseutualueella on sovittu ja Tukesin lupaharkintakäytäntö vastaa kaivoslain ja KHO:n yllä viitatus ennakotapauksen vaatimuksia.

Tukesin lupaharkintakäytäntö ei vastaa kaivoslain ja KHO:n yllä viitatusen ennakkotapauksen vaatimuksia eikä arviota luvan mukaisen toiminnan vaikutuksista saamelaiskulttuurille ole tehty. Näin ollen Saamelaiskäräjät ei pysty tässä vaiheessa antamaan näkemystään lausuttavana olevista kullanhuuhdontalupahakemuksista. Lupahakemuksia ei voida ratkaista ennen kuin kaivoslain mukaiset selvitykset ja vuorovaikutusmenettelyt on tehty.

6) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin paliskunnalle muuttuneen hakemuksen johdosta 6.2.2017

Ivalon paliskunnan lausunto 20.3.2017

Ivalon paliskunta on tutkinut Jari Jokelan kullanhuuhdontalupa hakemuksen H12012:0002, jonka vaikutukset kohdistuvat Ivalon paliskunnan alueelle, Palsinojan varteen Hammastunturin erämaa-alueelle.

Kullanhuuhdonta, lähes kokonaisuudessaan, kohdistuu Ivalon paliskunnan kesälaidun alueelle jossa vaamet (naarasporot) vasovat touko-kesäkuussa. Vasonnan onnistuminen vaatii alueen rauhallsuutta ja toukokuu, jolloin suurin osa vasoista syntyy, tulisi olla kokonaan rauhoitettu.

Ivalo paliskunta esittää, että vasonta-aika huomioidaan luvassa ja lupahakemuksen mukaisen toiminnan aloitus on aikaisintaan 20.6 alkaen sekä toukokuussa alueella ei saa olla minkäänlaista liikehdintää.

7) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle muuttuneen hakemuksen johdosta 6.2.2017

Metsähallituksen lausunto 24.2.2017

Tukes on pyytänyt Metsähallitukselta lausuntoa asiassa pyytää kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Metsähallitukselta lausuntoa oheisesta kullanhuuhdontaluvan hakemuksesta HL2012:0002. Hakija on hakenut lupaa päätöksen täytäntöönpanoon muutoksenhausta huolimatta kaivoslain 169 §:n mukaan sekä kullanhuuhdontaluvan kestoksi kymmentä vuotta.

Tukes pyytää lausuntopyynnössään kaivoslain 38 §:n nojalla myös Metsähallituksen perusteltua näkemystä alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksesta saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, huomioiden alueen läheisyydessä olevat muut vastaavat luvat ja muut maankäyttömuodot.

Metsähallitus on antanut kullanhuuhdontaluvan aikaisemman haltijan kullanhuuhdonta- ja ympäristölupahakemukseen liittyen lausuntoja aikaisemmin sekä hakijan hakemuksesta lausunnolla MH 339/2016:4 15.2.2016. Aikaisemman lausunnonannon jälkeen alueelle on

tullut lisää koneellisen kullanhuuhdonnan lupahakemuksia tämän lupahakemuksen hakijan toimesta ja kokonaistilanne alueella on muuttumassa, mikäli lupia myönnetään.

Hakijalla on vireillä ympäristönsuojelulain ja vesilain mukainen lupahakemus (Dnro PSAVI/7664/2015) koskien kullanhuuhdonnan jatkoaikahakemuksessa esitetyn mukaista toimintaa. Kullanhuuhdonnan jatkoaikaluvassa haetaan 15 000 m³ vuodessa käsiteltävää maa-ainemäärää ja ympäristölupahakemuksessa hakemusta on täydennetty 1.10.2015 alkuperäisestä 15 000 m³/v 30 000 m³/v.

Hallituksen esityksessä kaivoslaista todetaan, että arvioinnissa olisi lähinnä tarpeen kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin.

Metsähallitus arvioi, ettei porotalouden rakenteille kyseessä olevassa tapauksessa aiheudu haittaa, koska rakenteita ei ole lupahakemusalueella eikä välittömässä lähiympäristössä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 4.2.2015 (taltionumero 275, Saamelaiskäräjien valitus ympäristölupa-asiassa, joka koski koneellista kullankaivua) todetaan seuraavasti: "Nyt puheena olevassa asiassa on kysymys pienessä mittakaavassa tapahtuvasta kullankaivusta alueella, jota käytetään tähän tarkoitukseen vain osa vuotta ja silloinkin tiukkojen lupamääräysten puitteissa. Sanotulla toiminnalla ei aiheuteta haittaa saamelaiskulttuurille ja vaikutukset saamelaisten perinteiselle elinkeinolle, kuten poronhoidolle, kalastukselle, metsästykselle tai ympäröivälle luonnolle jäävät hyvin paikallisiksi". KHO:n päätöksen kohteena oleva kullanhuuhdonnalupahakemus on HL2012:0057, Midas 2 ja pinta-alaltaan 3,4 ha.

Viitaten edellä mainittuun korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen sekä po. kullanhuuhdonnalupahakemusalueen vähäiseen pinta-alaan ja ympäröivän alueen muuhun maankäyttöön Metsähallitus arvioi, ettei toiminnasta aiheudu haittaa yksittäisenä kohteena saamelaiskulttuurin harjoittamiselle. Puheena olevan luvan ja ympärillä olevien muiden koneelliseen kaivuun Harrijoen varteen myönnettyjen ja haettujen kullanhuuhdonnalupien yhteisvaikutuksella voi olla paikallisesti haittaa porotaloudelle ja kalataloudelle.

Hakija on hakenut lupaa päätöksen täytäntöönpanoon muutoksenhausta huolimatta kaivoslain 169 §:n mukaan sekä kullanhuuhdonnaluvan kestoksi kymmentä vuotta täydentämällä aikaisempaa hakemustaan.

Metsähallitus toteaa, että toimintaa ei tule käynnistää ennen kuin haettu ympäristölupa on voimassa. Metsähallitus myös toteaa, että koska kyseessä on aikaisemman lapiokaivu- ja imurointiluvan muutos varsin suureksi konehuuhdonnaluvaksi ollen toiminnaltaan ja

laajuudeltaan täysin erilaisia, niin kyseessä on kokonaan uusi lupa uusien lupaehdoin ja täytäntöönpanoa muutoksenhausta huolimatta ei tule myöntää ja luvan kesto tulee rajoittaa korkeintaan neljään vuoteen.

8) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Inarin kunnalle muuttuneen hakemuksen johdosta 6.2.2017

Inarin kunnan lausunto 22.2.2017

Hakemuksen osalta ei voimassa olevien kunnallisten kaavojen kannalta ole huomautettavaa.

9) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle muuttuneen hakemuksen johdosta 6.2.2017

Lapin ELY-keskus on ilmoittanut, että se ei anna uutta lausuntoa aikaisemmin 29.1.2016 annetun lisäksi.

10) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille muuttuneen hakemuksen johdosta 6.2.2017

Saamelaiskäräjien lausunto 15.3.2017

Tukes on pyytänyt Saamelaiskäräjiä selvittämään otsikon hakemuksen mukaisesta toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan, harkitsemaan mahdollisten haittojen vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä ottamaan kantaa Saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n säädettyjen neuvottelujen tarpeellisuuteen. Hakemuksessa tarkoitettu alue sijaitsee Ivalon paliskunnan alueella. Hakijan tarkoituksena on harjoittaa koneellista kullanhuuhdonta.

Korkein hallinto-oikeus (KHO) on vuosikirjapäätöksessään KHO:2014: 111 (Dnro 237 1/1/13 ja 2466/1/13, annettu 25.6.2014) linjannut, että kaivoslain 38 §:n 1 momentissa tarkoitettujen, saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana koskevien vaikutusten selvittäminen on Tukesin, ei Saamelaiskäräjien vastuulla.

Saamelaiskäräjät toteaa, että sillä ei ole edellytyksiä antaa pyydettyjä selvityksiä, koska Saamelaiskäräjille ei ole selvityksen antamista varten toimitettu kaikilta osin selkeää ja kattavaa aineistoa saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana mahdollisesti häiritsevästä alueiden käyttömuodoista hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä. Saamelaiskäräjillä ei ole siten käytettävissään kaikilta osin riittäviä selvityksiä lausunnon antamiseksi.

Tukes ei ole kyseistä kullanhuuhdentalupahakemusta koskevassa lausuntopyynnössään arvioinut luvan mukaisen toiminnan vaikutuksia saamelaiskulttuuriin riittävässä laajuudessa ja riittävän yksilöidysti. Tukes on ilmoittanut selvityspyynnön liitteessä kullanhuuhdontaan oikeuttavien lupien ja hakemusten määrän sekä luetellut muut saamelaisten oikeutta

alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot (varsin suppeasti ja yleisluonteisesti) hakemuksessa tarkoitetulla alueella ja sen läheisyydessä, mutta ei ole arvioinut näiden yhteisvaikutusta saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin. Tukes ei ole myöskään tarkastellut edellä kuvattuja toimintoja ja niiden vaikutuksia saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin koko paliskunnan laajuudessa.

Arvioinnissaan Tukes on pidättäytynyt tarkastelemaan kullanhuuhdontaan oikeuttavien lupien ja hakemusten määrän sekä luetellut muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot vain hakemuksessa tarkoitetulla alueella ja sen välittömässä läheisyydessä (2 km). Saamelainen poronhoito perustuu laidunkiertoon ja porojen vapaaseen laiduntamiseen. Tämän vuoksi tarkastelu tulisi ulottaa paljon laajemmalle alueelle, sillä yksittäiset toiminnot ja häiriötekijät vaikuttavat paliskunnan koko laidunkiertojärjestelmään. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon ainakin kaikkien näiden toimintojen vaikutukset porojen kulku- ja kuljetusreitteihin sekä vaikutukset mm. porojen laidunnusrauhaan. Edelleen tässä arvioinnissa tulisi selvittää alueen mahdolliset erityiset merkitykset Ivalon paliskunnan poronhoidolle. Tukes ei myöskään ole toimittanut Saamelaiskäräjille Ivalon paliskunnan lausuntoa hakemuksesta.

Hakemusalueen lähiseudun kullanhuuhdonnan ja alueen muiden käyttömuotojen vesistövaikutukset tulisi myös arvioida ensinnäkin Harrijoen ja Sotajoen vesistöalueen osalta ja toisekseen koko Ivalojoen vesistöalueen osalta, sillä vesistövaikutukset voivat virtaavissa vesissä ulottua hyvin laajalle alueelle. Tukes ei myöskään ole toimittanut Saamelaiskäräjille vesialueen omistajan ja kalatalousviranomaisen (Lapin ELY-keskus) ja Inarin kalastusalueen lausuntoa hakemuksesta.

Korkein hallinto-oikeus on linjannut edellä mainitussa vuosikirjaratkaisussaan, että “[k]aivoslain 38§:n 1 momentissa mainitut tahot, kuten Saamelaiskäräjät, eivät voi estää lupa-asian ratkaisemista jäämällä passiivisiksi. Säännöksessä mainittujen tahojen jäädessä passiivisiksi selvitysvastuu jää Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on joka tapauksessa selvítettävä kaivoslain 38 §:n 1 momentissa tarkoitetut vaikutukset saamelaisten oikeuksiin alkuperäiskansana riippumatta siitä, onko Saamelaiskäräjät osallistunut yhteistyömenettelyyn.” (KHO:2014: 111:29.)

Tukesin Saamelaiskäräjille toimittama lausuntopyyntö ei vastaa Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan KHO:n vuosikirjapäätöksen linjausta. Lausuntopyyntö on pääosin samanlainen asiasisällöltään ja sanamuodoltaan kuin Tukesin ennen vuosikirjapäätöstä toimittamat lausuntopyynnöt. Tukesin tulkinta kaivoslain toimeenpanosta saamelaisten kotiseutualueen lupaharkinnassa ei Saamelaiskäräjien mielestä vastaa KHO:n asettamaa linjausta. Myös Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on päätöksessään koskien kaivoslain (621/2011) mukaista kullanhuuhdantalupaa (annettu 22.5.2015, päätösnumero 15/0184/1) todennut seuraavaa:

“Asiassa on riidatonta, että saamelaiskäräjillä ei ole ollut käytettävissään kaivoslain 34 §:n 2 momentin 2 ja 6 kohdassa tarkoitettua riittävää aineistoa kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvien vaikutusten arvioimiseksi kaivoslain 38 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Viimeksi mainittuun lainkohtaan perustuvan selvitysvelvollisuutensa nojalla Tukesin olisi ennen ratkaisun tekemistä tullut varmistaa, että mainitussa pykälässä tarkoitettut vaikutukset on asianmukaisella tavalla selvitetty ja arvioitu. Tähän nähden hallinto-oikeus kumoo valituksenalaisen päätöksen ja palauttaa asian Tukesille uudelleen käsiteltäväksi. Tukesin on luparatkaisunsa perusteluissa hallintolain 44 ja 45 §:ien säännökset huomioon ottaen tuotava esille kaivoslain 38 §:n 1 momentissa tarkoitettun selvityksen merkitys lain 50 §:ssä tarkoitettun lupaharkinnan kannalta.”

Tukesin tulee selvittää kaivoslain 38 §:n mukaisesti kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vasta kyseisen selvityksen laatimisen jälkeen tulee Tukesin pyytää Saamelaiskäräjiltä, ja koltta-alueella lisäksi Kolttien kyläkokoukselta, kaivoslain mukainen lausunto sekä järjestää tarvittavat neuvottelut. Kyseinen selvitys tulee saattaa Saamelaiskäräjien ja Kolttien kyläkokouksen tietoon lausuntopyynnön yhteydessä. Selvityksen yhteydessä tulee toimittaa myös viranomaisten ja paliskuntien lausunnot Saamelaiskäräjien ja Kolttien kyläkokouksen tietoon.

Saamelaiskäräjät on toistuvasti esittänyt, että Tukes laatisi yhteistyössä Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen, ao. viranomaisten ja saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien kanssa menettelyohjesäännöt, joissa sovitaan kaivoslain 38 §:n edellyttämistä menettelytavoista, yhteistyöstä ja vaikutusten arviointien tekemisestä saamelaisten kotiseutualueelle kohdistuvien hakemusten osalta. TEM onkin asettanut kaivoslain edellyttämän vaikutusarvioinnin kehittämistyöryhmän, jonka työ on vielä kesken. Nykyinen tilanne, jossa Tukes myöntää lähes poikkeuksetta kaivoslain mukaiset kullanhuuhdontaluvat ilman, että se olisi arvioinut lain edellyttämällä tavalla luvanmukaisen toiminnan vaikutukset saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin, on kestävä ja vaarantaa saamelaisen kulttuurin jatkuvuuden.

Tukesin lupaharkintakäytäntö ei vastaa kaivoslain ja KHO:n yllä viitatus ennakotapauksen vaatimuksia eikä arviota luvan mukaisen toiminnan vaikutuksista saamelaiskulttuurille ole tehty. Näinollen Saamelaiskäräjät ei pysty tässä vaiheessa antamaan kattavaa näkemystään lausuttavana olevista kullanhuuhdontalupahakemuksista. Lupahakemuksia ei voida ratkaista ennen kuin kaivoslainmukaiset selvitykset ja vuorovaikutusmenettelyt on tehty.

Saamelaiskäräjät haluaa lisäksi kiinnittää huomiota siihen, että valtioneuvoston 3.12.2015 hyväksymässä Tenon—Näätämöjoen—Paatsjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosiksi 2016—2021 todetaan, että

Muutamassa vesimuodostumassa (Inarin Sotajoki, Postijoki ja Maddib-Ravadas) arvioidaan olevan riski tilan heikentymisestä koneellisesta kullankaivuusta aiheutuvien paineiden takia (s. 7).

Kullankaivuulla on paikallisia vaikutuksia lähinnä suoraan alapuoliseen jokijaksoon: veden samentumista, kiintoaineen lisääntymistä, ravinteiden, raudan ja alumiinin pitoisuuksien kohoamista. Kuormitus vaihtelee vuosittain, riippuen maansiirto- ja kaivuutoiminnan laajuudesta, sekä kunkin vuoden sademääristä ja virtaamista. ... Korkeat liukoisen alumiinin pitoisuudet ja kutosoraikkojen siltaantuminen sedimentoituvan kiintoaineen vuoksi voivat heikentää lohikalojen lisääntymistä. (s. 42)

Koneellisen kullankaivuun alapuolisissa vesistöissä seurataan muun muassa toiminnan vaikutuksia veden sameuteen sekä kiintoaineen, raudan ja alumiinin pitoisuuksiin (s. 56).

Niin sanotuiksi riskivesiksi hyvän ekologisen tilan suhteen arvioitiin jokivesistä koneellisen kullankaivuun aiheuttamien paineiden takia Inarin Sotajoki, Postijoki ja Maddib-Ravadas (s. 64).'

Tenon—Näätämojoen—Paatsjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa todetun vuoksi Saamelaiskäräjät katsoo, että hakijan liittyminen Lapin Kullankaivajain Liitto ry.:n järjestämään vesistön tilan yhteistarkkailuun ei ole riittävää, koska tässä tarkkailussa mitataan vain satunnaisesti veden liekoisen alumiinin ja raudan pitoisuuksia.

11) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston vastaselitysmahdollisuus Saamelaiskäräjille hakijan vastineen johdosta 3.4.2017

Saamelaiskäräjät ei ole antanut vastaselitystä

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Koska kyseessä on koneellinen kullanhuuhtonta, toiminnasta mahdollisesti aiheutuvista vesistövaikutuksista säädetään ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisessa lupaprosessissa. Toimivaltainen viranomainen näissä asioissa on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

Muut lausunnoissa esitetyt seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

Hakijan selitys

Hakijalta on pyydetty selitystä annetuista lausunnoista.

Hakijan selitys 27.3.2017

Hakija vastaa annettuihin lausuntoihin pyydettyinä vastineenaan seuraavaa:

1. Inarin kunnan lausunnot

Hakija toteaa Inarin kunnan tämän ja aiempien lausuntojen osoittavan hänen lausuttuihin asioihin liittyvät kuvaukset asioiden tilasta oikeaksi.

Hakija pitää Inarin kunnan esittämiä yleisiä vaatimuksia kohtuullisina eikä vastusta niitä.

2. Lapin ELY:n lausunto:

Hakija toteaa, että Lapin ELY on ympäristöasioissa vastuuviranomainen. Lapin ELY on antanut tämän lupaprosessin kanssa rinnakkaisessa ympäristölupaprosessissa useista yksityiskohdista, mihin liittyen siinä lupaprosessissa on käyty asianmukaista vuoropuhelua.

Hakija toteaa, että Lapin ELY:n tässä esittämä näkemys on vastuuviranomaisen näkemys ja se poikkeaa Saamelaiskäräjien näkemyksistä. Saamelaiskäräjät ei ole ympäristöasioihin liittyen vastuuviranomainen.

4. Metsähallitus/ Metsätalous muistutus

Hakija toteaa esitettyjen vaatimusten suurimmalta osin olevan luonteeltaan yleisiä ja sellaisia, mitä hän ammattimiehenä muutenkin noudattaa. Hakija ei vastusta esitettyä yleistä vaatimusta, että myönnettävän luvan ehtojen tulee olla vastaavat, kuin mitä alueelle on viime vuosina myönnetty.

Yleisesti em. hakemuksista hakija pyytää lupaviranomaista huomaamaan, että hakijan lupahakemuksessaan esittämää arvioita yleisistä vaikutuksista, erityisistä todennäköisistä vaikutuksista vesistöön ja kuvausta alueen ympäristöstä on pidetty oikeana.

Metsähallituksen edustajat tehneet kesän 2015 ja 2016 aikana alueelle lukuisia kertoja katselmuksia ja tarkastuksia ja tuntevat alueen hyvin ja ovat ymmärtäneet hakemuksesta hakijan toiminnan mittakaavan ja toimintatavat.

Hakija näkee Metsähallituksen käsityksen toimintansa vaikutuksista saamelaiseen kieleen ja kulttuuriin olevan hyvin samanlainen ja osittain myös samoin perusteltu, kuin mitä hakijan käsitys on.

Hakija haluaa Metsähallitukseen huomioon kuutioiden eri määrästä eri lupaprosesseissa täsmentää, että alueelle haetussa ympäristöluvassa on eri suuruiset kuutiot siksi, että haettu ympäristölupa koskee kahta eri kullanhuuhdonta-aluetta, joiden yhteen laskettu kaivumäärä on ympäristöluvassa haettu suurin mahdollinen kaivumäärä.

Hakija ei vastusta Metsähallituksen vastinetta siltä osin, kuin vaaditaan, että kaivutoimintaa ei saa aloittaa ennen kuin ympäristölupa on lainvoimainen tai sille on annettu toimenpidelupa.

Hakija vastustaa Metsähallituksen vaatimusta siitä, että haettu aika on 10 vuotta, mikä on jatkohakemukselle mahdollista. Kaivoslain mukaan jatkoluvan kesto voi olla enintään 10 vuotta ja tässä on kysymyksessä jatkolupa, vaikka kaivutapa samalla muuttuukin. Jos hakija olisi hakenut kokonaan uutta lupaa, hän olisi halunnut myös muuttaa olemassa olevaa rajausta, mitä nyt ei ole tehty.

5. Saamelaiskäräjien lausunto

5A.

Hakija toteaa Saamelaiskäräjien lausunnon olevan keskeisiltä osin sama, kuin millä Saamelaiskäräjät on valittanut viime vuosina kaikista kullanhuuhdonta- ja ympäristöluvista hallinto-oikeuteen, poislukien saamelaisten kullankaivajien kullankaivuhankkeet. Oleellisilta osin se on sama kuin aiemmin annettu lausunto ja lähes sama kuin hakijan ympäristölupaan annettu lausunto.

5B.

Hakija toteaa lisäksi, että Saamelaiskäräjillä on viranomaisen asema ainoastaan saamelaisten kieleen ja kulttuuriin liittyvissä asioissa ja Saamelaiskäräjät itse laajentaa tätä oikeutta aivan kaikkeen maan- ja luonnonkäyttöön, sekä aluetalouteen, millä se katsoo voivan olla välillistä vaikutusta kieleen ja kulttuuriin. Tällainen yleisen veto-oikeuden muodostuminen ei ole ollut lainsäätäjän tarkoitus.

Ympäristöasioissa vastuuviranomainen on Lapin ELY/ympäristöyksikkö, kalatalousasioissa vastuuviranomainen on Lapin ELY/kalatalousyksikkö ja porotalouteen liittyen asianosainen on Ivalon paliskunta ja paliskuntien yhteiselin paliskuntien yhdistys. Hakija pyytää Tukesia panemaan merkille, kuinka näiden vastuuviranomaisten näkemykset poikkeavat Saamelaiskäräjien näkemyksistä.

Ympäristöväitteisiin, kalatalouteen ja porotalouteen liittyen Saamelaiskäräjät esittää runsaasti erilaisia spekulatioita mahdollisista vaikutuksista, jotka mm. vastuuviranomaisten lausunnoista voi todeta virheellisiksi. Hakija ei halua erikseen kommentoida näitä yleisiä väitteitä ja poliittisia julistuksia, joihin Saamelaiskäräjät viittaa.

Prosessin vaiheistukseen liittyen hakijalla on sellainen käsitys, että juuri tämä lausuntomenettely on osa Kaivoslain 38 § mukaista asian selvittelyä. Hakija ei voi ymmärtää, mihin perustuu Saamelaiskäräjien näkemys siitä, että Tukesin tulisi tehdä selvitys, jota Saamelaiskäräjät sitten arvioisi. Tältä osin kaivoslain 38 § mukainen prosessi on selkeä: asiaa selvittelevät Tukesin johdolla ko. pykälässä mainitut tahot, minkä jälkeen Tukes yksin punnitsee asiaa Kaivoslain 50 § mukaisesti ja tekee päätöksen.

5C.

Saamelaiskäräjät tietää hyvin, että kaikki vesi- ja kalatalouteen liittyvät päätökset annetaan ympäristöluvassa. Kaivosviranomaisella ei ole oikeutta antaa niihin liittyen lupia, oikeuksia tai määräyksiä.

Ympäristöluvista ei sallita sellaista toimintaa, joka vähäistä suuremmassa määrin vaikuttaa kielteisesti kalakantoihin ja kalastukseen. Kun yleisesti tällaisia vaikutuksia ei sallita, ei ole olemassa tästä erillään olevaa vaikutusta saamelaiseen kalastukseen.

Saamelaiskäräjät on osallistunut ympäristölupaprosessiin ja antanut AVI:lle lausunnon.

5D.

Hakija vetoaa Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden 2.9.2016 antamaan päätökseen 16/0260/1 asiassa Kallio-Mannila, mikä koskee saamelaiskäräjien valitusta Tukesin päätöksestä HL2011_0025. Kyseinen asia koskee menetelmiltään täsmälleen samankaltaista koneellisen kullankaivun hanketta Ivalojoen kulta-alueella. Eli kyseinen päätös koskee täsmälleen samanlaista asiaa ja lähes identtistä Saamelaiskäräjien argumentaatiota.

Tässä Pohjois-Suomen Hallinto-oikeuden päätöksessä tämän lausunnon kanssa identtiset väitteet on tutkittu ja todettu aiheettomiksi tai todetut vaikutukset vähäisiksi ja Tukesin tekemä myönteinen lupapäätös on saanut lainvoiman.

Merkittävin ennakkotapaus on luonnollisesti KHO:n päätös 273, 274, 275 /2015, joka koskee kolmea menetelmiltään identtistä koneellista kullankaivua eri kulta-alueilla. Näitäkin koskevissa valituksissa Saamelaiskäräjien argumentaatio on lähes identtinen, joskin laajempi kuin tässä tapauksessa on. Päätökset koskevat Ympäristölupia, mutta niissä esitetyt argumentit ovat hyvin samankaltaisia tässä Saamelaiskäräjien esittämien argumenttien kanssa.

Ja näissäkin tapauksessa PS-AVIN kullankaivulle myönteinen päätös pysyi sekä Vaasan HO:ssa että KHO:ssa. Alla suora lainaus KHO:n päätöksestä 273, 274, 275/2015.

”Nyt puheena olevassa asiassa on kysymys pienessä mittakaavassa tapahtuvasta kullankaivusta alueella, jota käytetään tähän tarkoitukseen vain osa vuotta ja silloinkin tiukkojen lupamääräysten puitteissa. Sanotulla toiminnalla ei aiheuteta haittaa saamelaiskulttuurille ja vaikutukset saamelaisten perinteiselle elinkeinolle, kuten poronhoidolle, kalastukselle, metsästykselle tai ympäröivälle luonnolle jäävät hyvin paikallisiksi.”

6. Ivalon paliskunnan lausunto

Hakija arvostaa Ivalon paliskunnan suoraa lausuntoa ja pitää sitä rakentavana ja erittäin asiallisena, koska siinä ei yksioikoisesti vastusteta hakija hanketta.

Hakija ei vastusta esitettyä vaatimusta antaa vasomarauha poroille toukokuussa.

Hakija ei vastusta, että mikäli erityisestä syystä porotaloudessa tarvitaan alueen rauhoittamista kesäkuussa, hakija määrätään poroisännän yhteydenotosta keskeyttämään työnsä esimerkiksi kahden päivän ajaksi. Kyseisen kaltainen keskeytys on hakijalle kallis keskeytys, mutta hakija on siihen valmis, mikäli sillä tavalla voidaan porotalouden tulon pienenemää ja kullankaivun aiheuttamaa häiriötä vähentää.

7. Yleisesti lupaprosessista

Hakija haluaa kiinnittää Tukesin huomion siihen, että hakijan toiminnan volyyymi ja tarvittavat lupaprosessit eivät ole missään järkevissä suhteissa keskenään. Tässä lausunnonannossa on kysymyksessä jo toinen kerta, kun asianosaiset lausuvat asiasta ja lisäksi kaikki samat tahot ovat antaneet lausuntoja ympäristölupaprosessissa.

Hakija haluaa varmistaa sen, että Tukesilla on käytettävissään kaikki mahdollinen aineisto asian käsittelemiseksi ja oheistaa tähän liitteeksi ympäristölupahakemuksensa, niistä annetut lausunnot ja niistä hakijan antamat vastaselitykset.

Hakija haluaa myös varmistaa sen, että kaivoslain 38 § mukainen menettely käydään perusteellisesti läpi, eikä hakija kiirehdi päätöstä, vaan hakijalle sopii mainiosti se, että Saamelaiskäräjät lausuu vielä hakijan tästä vastineesta ja tähän liitetystä materiaalista.

Muistutukset ja mielipiteet

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

Päätösmaksu

Päätösmaksu 550 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain (621/2011) 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan postitse hakijalle. Jäljennös päätöksestä toimitetaan niille, jotka ovat tätä erikseen pyytäneet sekä niille kunnille, ELY-keskuksille ja muille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto tai joilta on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille ja paliskunnalle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Päätöksen antamisesta kuulutetaan alueen kunnan ilmoitustaululla.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Pasi Molkoselkä, puh. 029 5052 133, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Terho Liikamaa
Ryhmäpäällikkö

Pasi Molkoselkä
Ylitarkastaja

LIITTEET Liite 1. Valitusosoitus
Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000)
Liite 3. Selvitys kullanhuuhtontaluvan myöntämisen esteistä
Liite 4. Ohjeet vakuuden asettamiseen
Liite 5. Panttaussitoumus

TIEDOKSI Ivalon paliskunta
Inarin kunta
Lapin ELY-keskus
Metsähallitus
Saamelaiskäräjät

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 250 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

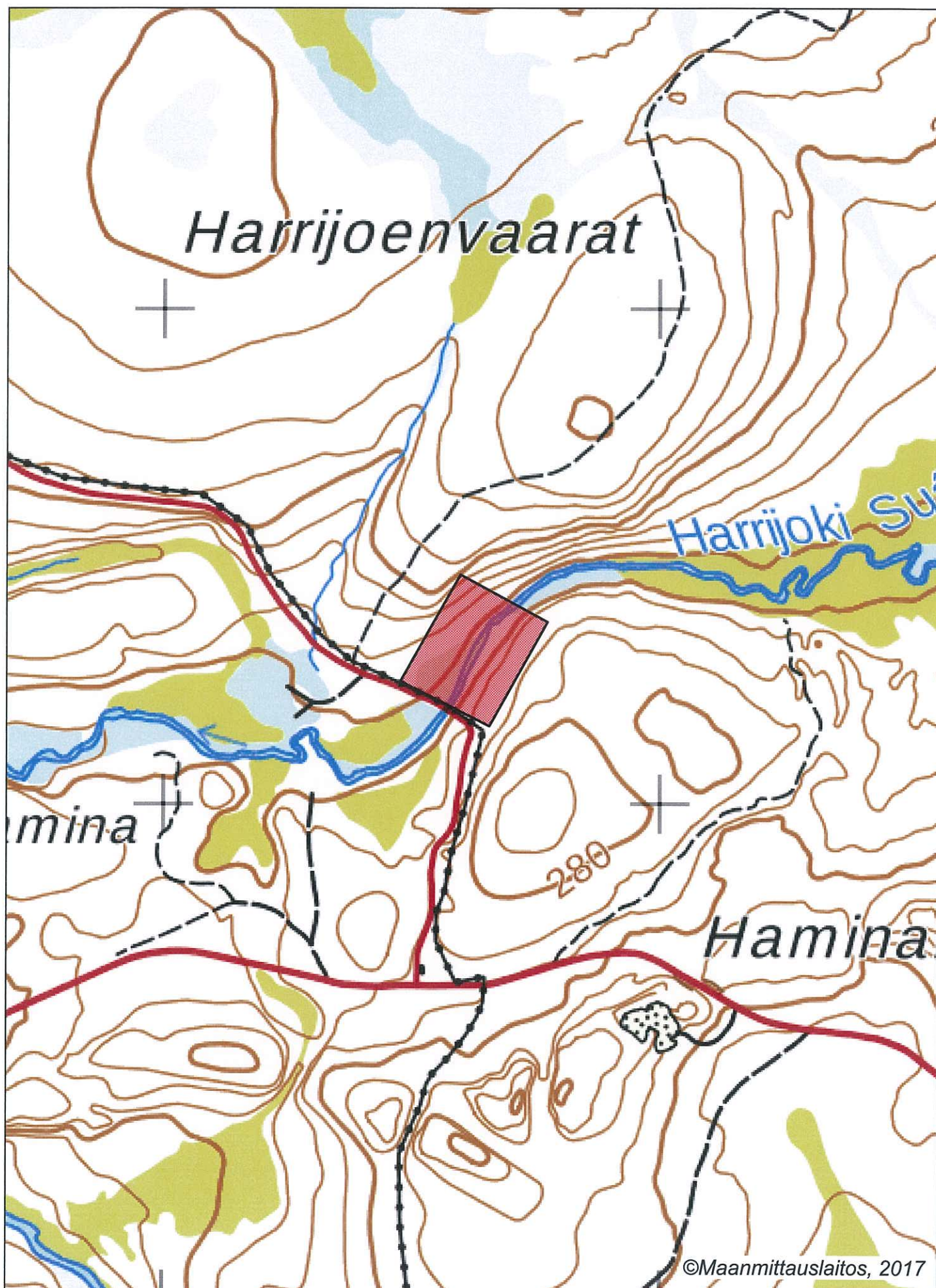
Käyntiosoite: Isokatu 4, OULU

Postiosoite: PL 189, 90101 OULU

Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Puhelin: 029 56 42800 (vaihde)

Selvitys kullanhuuhdontaluvan HL2012:0002 mahdollisista myöntämisen esteistä

Yleistä kullanhuuhdonnasta

Kullanhuuhdonta on ollut pienenevä maankäyttömuoto koko 2000-luvun ajan. Esimerkiksi vuonna 2000 kullanhuuhdontaan oikeuttavia lupia on ollut voimassa yli 400, kun tällä hetkellä vastaava määrä on 165. Hakemuksia on vireillä 153. Hakemuksista yhteensä 97 hakemusta on jatkohakemuksia hakemushetkellä voimassa olleille luvulle. Näistä 24 kpl on sellaisia, jotka ovat tarkasteluhetkellä voimassa ja sisältyvät siten sekä hakemuksiin että voimassaoleviin lupiin (lähde: Kaivosrekisteri 2.5.2017). Lisäksi kullanhuuhdontaan varattujen alueiden keskikoko on pienentynyt uuden kaivoslain voimaantulon myötä noin 20 %.

Kullanhuuhdonnan mahdollinen vaikutus saamelaiskulttuuriin selvitetään paliskunnittain, koska poronhoito on tärkeä osa saamelaiskulttuuria ja se on alueiden käytön kannalta herkkä elinkeino. Koska paliskuntien alueet on selkeästi rajattu aidoilla, kaivoslain mukaisen kullanhuuhdonnan vaikutukset saamelaiskulttuurille rajoittuvat pääasiallisesti sen paliskunnan alueeseen, jolla kullanhuuhdonta harjoitetaan.

Kullanhuuhdontaluvan nojalla ei saa harjoittaa toimintaa, joka vaikuttaa vesistöön. Mikäli tällaista toimintaa on suunniteltu lupa-alueella harjoitettavan, tulee toimintaan olla ympäristö- tai vesilupa. Näissä luvissa toimivaltainen viranomaisena on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

Lupa-alueen kuvaus

Kullanhuuhdonta-lupa-alue HL2012:0002 (4,9 ha) sijoittuu Ivalon paliskunnan alueelle, metsätalousalueelle, Harrijoen varteen. Luvan saajalla on ollut hakemuksen jättöhetkellä oikeus harjoittaa alueella kullanhuuhdonta. Kyseessä on siis jatkolupa.

Ivalon paliskunnan kokonaispinta-ala on noin 286000 ha. Lupa-alue rajoittuu Ivalon paliskunnan ja Hammastunturin paliskunnan raja-aitaan. Muita poronhoidon kannalta tärkeitä rakenteita tai tunnettuja laidunalueita ei sijaitse lupa-alueella tai sen läheisyydessä.

Ivalon paliskunnan kokonaispinta-ala on noin 286000 ha. Ivalon paliskunnan alueelle sijoittuu 72 kpl kullanhuuhdontaan oikeuttavia lupia, pinta-alaltaan yhteensä noin 290 ha. Näistä kyseisen lupahakemuksen läheisyyteen (2 km säteellä alueesta) sijoittuu 2 lupa-aluetta pinta-alaltaan 7,6 ha. Alueen läheisyydessä on vireillä myös 2 kpl kullanhuuhdonta-lupahakemuksia pinta-alaltaan 9,9 ha. Alueen lähistöllä, Hammastunturin paliskunnan puolella on 6 voimassa olevaa kullanhuuhdonta-lupaa ja 7 kullanhuuhdonta-lupahakemusta

Luvan mukaisen toiminnan kuvaus

Alueella on tarkoitus harjoittaa konekaivua, vuotuinen kaivumäärä on enintään 15 000m³. Luvan saaja on hakenut lupaa päätöksen täytäntöönpanoon muutoksenhausta huolimatta kaivoslain 169 §:n mukaan. Luvan mukainen toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa. Toimivaltainen ympäristönsuojeluviranomaisena on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto. Kaivinkoneella tapahtuva konekaivu on kielletty kullanhuuhdontaluvan täytäntöönpanomääräyksen nojalla lupapäätöksessä.

Muut häiritsevät alueiden käyttömuodot hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä

Liite 3

Alue kuuluu Metsähallituksen hallinnoimaan metsätalousalueeseen joka on Ylä-Lapin luonnonvarasuunnitelmassa merkitty monikäyttömetsäksi, jolla on porolaidunarvoja. Alueen eteläreunaan sijoittuu lähivuosina toteutettavia harvennushakkuusuunnitelmia.

Alueen läheisyydessä, eteläpuolella kulkee Kutturään johtava maantie 9694 ja alueen vieressä on metsäautotie. Alueen läheisyydessä, eteläpuolella on kultamatkailurakentamiseen varattu alue.

Näiden lisäksi Metsähallitus on laatinut paliskuntain yhdistyksen kanssa yhteistyösopimuksen, jossa määritellään Metsähallituksen ja paliskunnan yhteistoiminta erilaisten maankäyttömuotojen yhteydessä.

Lupahakemusalueella tai sen läheisyydessä ei ole retkeilyreittiä eikä erityistä retkeilykohdetta.

Metsähallitus myy metsästyslupia lupa-alueelle ja sen läheisyyteen. Lisäksi paikallisilla asukkailla on vapaa metsästysoikeus alueella. Alueen poronhoito huomioidaan lupametsästystyksen mitoittamisessa.

Kun huomioidaan edellä kerrotut tosiseikat, kullanhuuhdontaluvassa annetut määräykset ja muualla lainsäädännössä annetut velvoitteet, voidaan todeta, että kullanhuuhdontaluvan HL2012:0002 oikeuttamat toimenpiteet eivät yksin taikka yhdessä muiden vastaavien lupien ja edellä kuvattujen muiden maankäyttömuotojen kanssa heikennä olennaisesti saamelaisten oikeutta harjoittaa kulttuuriaan. Yhteisvaikutusta arvioidessa on huomioitu lausunnoissa esiin tulleet seikat sekä alueiden ja toimintojen kokonaismäärä, sijainti ja toiminta.

Lisäksi alue on rajattu ja toimintaan tarvittavan luvan lupaehdot kyseisellä lupa-alueella turvaavat sen, että toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat haitat ovat ajalliselta kestoaltaan ja sijainniltaan rajallisia, eivätkä olennaisesti haittaa saamelaisten oikeutta harjoittaa kulttuuriaan. Kullanhuuhdontalupa ei oikeuta toimimaan siten, että toiminnalla olisi vaikutuksia lupa-alueen ulkopuolelle. Lupakäsittelyn yhteydessä ei myöskään ole tullut esiin aiemman luvan toiminnasta mitään sellaisia seikkoja, että toiminnalle olisi kaivoslain mukaista estettä.

Hakija on osoittanut olevansa kelpoinen hakemaan kullanhuuhdontalupaa eikä alueella ole selvitysten ja saatujen lausuntojen perusteella muitakaan kaivoslaissa mainittuja luvan myöntämisen esteitä.

Aineistoa:

Kaivosrekisterin karttapalvelu (www.kaivostoiminta.fi/kartta)

Ylä-Lapin luonnonvarasuunnitelma (<http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/mt/mt38-1.pdf>)

Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välinen yhteistyösopimus (<http://www.metsa.fi/-/metsahallitus-paliskuntain-yhdistys-ja-paliskunnat-tiivistavat-yhteistyota>)